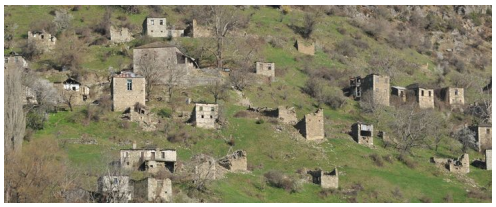
Σαν να μην αρκούσε το μαρτύριο του Εμφύλιου ήρθαν και οι γεωλογικές απειλές. Έτσι στοίχειωσε η Ζέρμα, στις νότιες χαμηλές πλαγιές του Γράμμου. Ένα από τα Μαστοροχώ ρια, που είχε την ίδια τύχη με την παρακείμενη Λυκόραχη. Οι λιγοστοί κάτοικοί της, αναγκάστηκαν να την εγκαταλείψουν καθώ ς συνεχείς κατολισθήσεις είχαν κάνει τη ζωή τπυς αρκετά προβληματική και επικίνδυνη.



Εγκατέλειψαν τις κατοικίες τους πριν σαράντα χρόνια, μετακινήθηκαν δυτικά, στην απέναντι πλαγιά έστησαν εκεί τη ζωή τους και βάφτισαν το νέο τους χωριό Πλαγιά. Στην απογραφή του 2001 ήταν 112 άτομα. Δέκα χρόνια αργότερα ξαναμετρήθηκαν. Είχαν απομείνει 50. Ίδια περίπου αναλογία και στο Κεφαλοχώρι, όπως μετονομάστηκε η Λυκόραχη που κατέβηκε σχεδόν κάτω στην κοίτη του Σαραντάπορου. Από τους 312 του ’01, περίσσεψαν 153 το ’11.

Στο μεταξύ στη Ζέρμα δεν υπήρχε ψυχή. Μόνο σπίτια ετοιμόρροπα, χωρίς στέγες, φαγωμένα από το χρόνο, από τις βροχές τα χιόνια και τα λιοπύρια. Οι εικόνες οι οποίες συνοδεύουν το κείμενο που έπεται, είναι, όπως μαρτυρά και το ψηφιακό τους στίγμα, από το μεσημέρι του Σαββάτου 3 Απριλίου του 2010. Έξι χρόνια αργότερα, έρχονται να διηγηθούν μερικές ιστορίες.



Το σχολιό του χωριού, ρημαγμένο. Η λαμαρίνα που σφράγιζε την πόρτα παραβιασμένη. Τα τζάμια των παραθύρων σπασμένα. Αντί για ροδέλες χρησιμοποιήθηκαν δεκάρες, για να

καρφωθεί η λαμαρίνα.





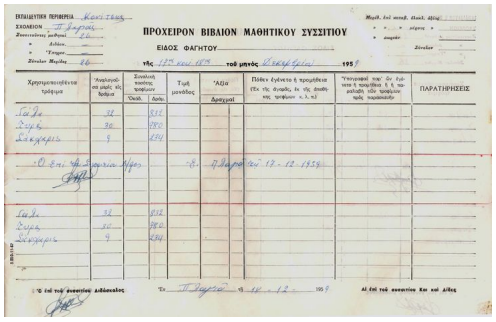
Στο εσωτερικό ανάμεσα σε αυτό το χάος, της αποκαθήλωσης και καταστροφής μπορούσες εύκολα να βρείς στοιχεία από το παρελθόν του σχολείου.



Σε εποχές δύσκολες, όταν η περιφέρεια ήταν χρόνια μακρύτερα από το κέντρο και το θηρίο της αστυφιλίας τρεφόταν καλά, στο σχολικό έτος '59 – '60 υπήρχε η πρόνοια για μαθητικά συσσίτια.



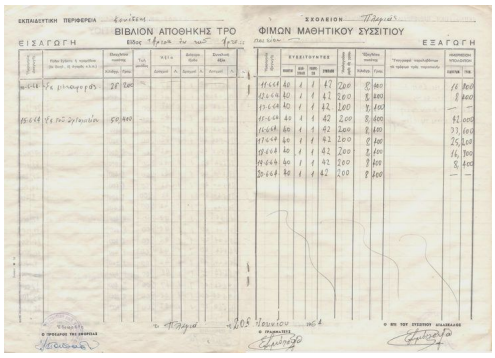
Στο αντίστοιχο τετράδιο, καταγραφόταν με μεγάλη επιμέλεια οι μερίδες *«γάλακτος, τυρού και ζακχάρεως»* που χορηγούνταν στους μαθητές, σε δράμια. Η μερίδα από 32 δράμια γάλακτος αντιστοιχούσε σε 102 γραμμάρια. Το δράμι και η οκά ήταν μονάδες μέτρησης βάρους έως την 1η Ιουλίου '59. Αντικαταστάθηκαν από τα γραμμάρια και τα κιλά, αλλά στην επαρχία οι αλλαγές άργησαν κάπως να εφαρμοστούν. Την αλλαγή πιστώθηκε ο και Εθνάρχης αποκαλούμενος. Ο ίδιος δρομολόγησε και την είσοδο της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή οικογένεια.



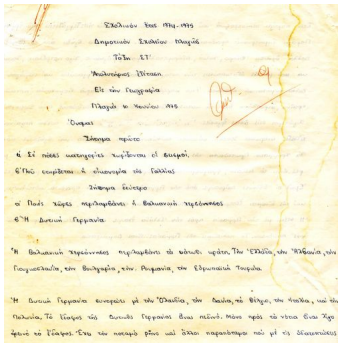
Βρέθηκε και το Βιβλίον αποθήκης μαθητικού συσσιτίου από τον Ιούνιο του '64. Τα δράμια έχουν μετατραπεί σε γραμμάρια και οι οκάδες σε κιλά. Στην Τουρκία όμως, ως μετρικό σύστημα είχε εφαρμοστεί προπολεμικά, από το '31. Στην ίδια Κεμαλική Τουρκία, όπου οι γυναίκες ψήφιζαν από το 1934. Αντίθετα στο λίκνο της Δημοκρατίας, την αιωνία Ελλάδα, οι γυναίκες έπρεπε να περιμένουν μέχρι το '56 για να τους δοθεί δικαίωμα ψήφου στις βουλευτικές εκλογές. Πολύ καλύτερα πάντως από την πολιτισμένη Ελβετία όπου, το φερόμενο και ως ασθενές φύλο ψήφισε για πρώτη φορά το 1971.

Στη Ζέρμα και πάλι, όπου όπως προκύπτει από τις εγγραφές, η μετονομασία σε Πλαγιά είχε συμβεί πριν χτιστεί το χωριό στην νέα τοποθεσία. Ιδού και οι καταγραφές της αποθήκης.





Διάσπαρτα ήταν και τα μαθητικά στοιχεία, όπως αυτή η *«Απολυτήριος εξέταση εις την Γεωγραφία»* από το μαθητικό έτος '74 – '75 της Στ' τάξης που έχει βαθμολογηθεί με 9. Για ευνόητους λόγους έχει αφαιρεθεί το όνομα του μαθητή, που στις μέρες μας θα είναι πια 55 ετών και ποιός ξέρει που θα βρίσκεται...



Οι εξωτερικοί χώροι με τα ετοιμόρροπα σπίτια είναι σκηνικό μελαγχολικό, αν και την ημέρα της επίσκεψης το διέσωζε κάπως ο γαλανός ουρανός και τα μπουμπούκια της άνοιξης



Η Ζέρμα, ή Πλαγιά. Η Κατοχή, ο Εμφύλιος, τα μαθητικά σισσίτια, η ρημαγμένη επαρχία, οι δεκάρες που έγιναν ροδέλες.



Η Ιστορία που αφήνει τα σημάδια της.

